

4

I norr, sydväst och mittemellan

VANDRA MED KONSTEN

Omfamna asfalten och upplev gratis konst och arkitektur. Allt fler städer erbjuder konstkartor och guidade turer för alla behov. Så dra ner på stan! Turist tipsar om tre urbana konstpromenader.

TEXT: MADELEINE JOSTEDT ULRICI

FOTO: MARCUS STENBERG

”En hyllning till traktens järnvägsera och industriella revolution.”

FOTO: MARCUS STENBERG

3

FOTO: KARL-GUSTAV NISKA

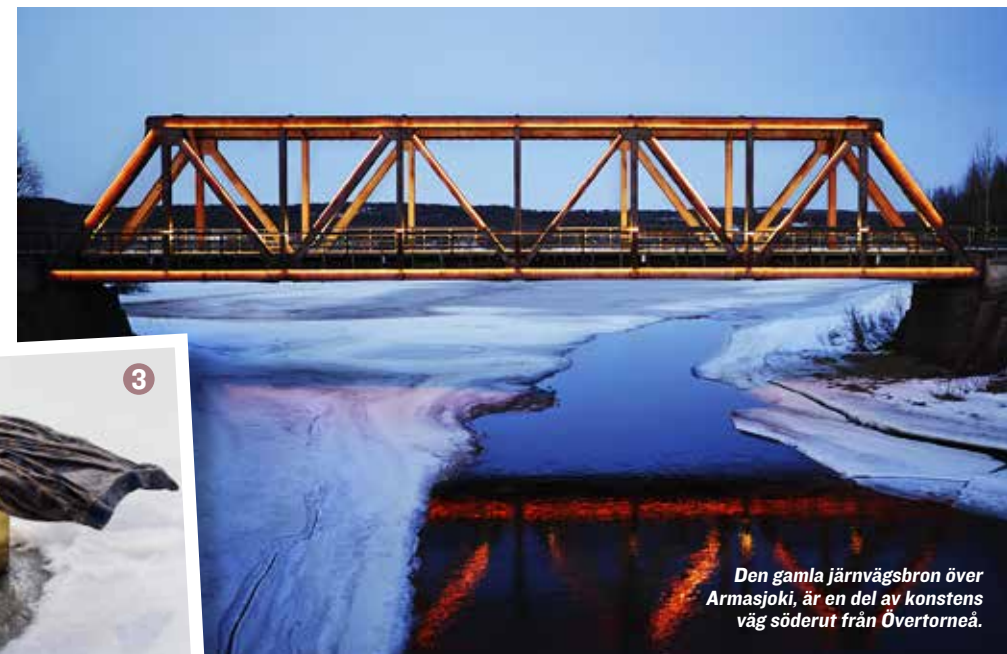
2

1

FOTO: MARCUS STENBERG

FOTO: ÖVERTORNEÅ KOMMUN

Den gamla järnvägsbron över Armasjoki, är en del av konstens väg söderut från Övertorneå.

ÖVERTORNEÅ Konstens väg, tornedalska och kaxig graffiti

Konstens väg, Övertorneås satsning på utomhuskonst på gamla järnvägsbanken, den bjuder på stora konstnärsnamn. Men även i själva samhället, gränsposten vid Torne älv, finns många guldgruv att upptäcka. Avstånden är norrbottniska: bra skor (kanske skidor) rekommenderas. Har du tur bjuds du på livekonst på högsta nivå när norrskenet dansar över himlen.

KOPIA: Norr om centrum ligger *Särkilax kapell*, en gång Sveriges nordligaste medeltidskyrka. År 1617 mötte kapellet sitt öde i en vårflood som slet med sig hela byggnaden. En replika av kyrkan, knuttimrad och helt i

trä, byggdes av ideella krafter och stod färdig 2018. Utanför står en modern *Särkilax Maria* snidad i furu av finska konstnären Essi Korva. **RALLARE:** Strax öster om centrum börjar *Konstens väg* med två verk av kinesiske Chun Lee Wang Gurt med de svindlande titlarna *Stjärnor under himlen* 1 och *Bro över tiden* – en hyllning till traktens järnvägsera och industriella revolution. **OMDEBATTERAD:** En kort bit söderut hittar du Norrbottens kanske mest kontroversiella graffitiwerk 2 signerat Carolina Falkholt, en monumental muralmålning med ett i många sammanhang använt namn på det

kvinnliga könet – på finska och meänkieli. **UPPVÄRMED:** Utanför Apoteket i centrum tar du en värmande sitt-paus på den omtalade *Tornedalskvinnan* 3 av Helena Byström, vars inbyggda värmeslingor håller 37°C året om och är inspirerad av bygdens traditionella, böljande kjol. **ÅTERBRUK:** Att kulturhuset *Röda Kvarn*, en gång Sveriges mest besökta biograf, i korsningen Järnvägsgränd–Mata-rengivägen fick sin udda form under tidigt 1900-tal beror på att det byggdes av överblivet järnvägsmaterial! **NEON:** Konstens väg fortsätter fyra kilometer söderut till byn Ruskola och verket *Kämpa* 4 av Jokkmokkbördiga Carola Grahn, en storskalig neonskylt som i

sin fåordighet relaterar till såväl lokalt kynnne som till det karga landskapet. **SLÖJDA:** Känner du dig sugen på att skapa en egen Sápmi-inspirerad kåsa tar du en avstickare österut till slöjdcenret *Forest Jewel* på Finlandsvägen. **SILVER:** I Hedenäset, söderut längs väg 99, jobbar silversmeden *Erika Huuva* med återvunnet silver och håller sin verkstad öppen i anslutning till butiken. **TILL FIKAT:** Spana in tornedalska stensmycken på *Hedenäset Stencafé* eller njut av den privata konstsamlingen på *Tornedalen Arthotel* i byn Vitsaniemi, snart med egen konsthall. **Läs mer:** [Destinationovertornea.se](https://www.destinationovertornea.se) **BO MED STF I NÄRHETEN:** ● Willa Armas B&B, Armasjärvi

FOTO: KATRINEHOLMS KOMMUN (SAMTLIGA FRÅN KATRINEHOLM)

KATRINEHOLM Carl Eldh, visionärer och älskade strutsar

Sörmländska Katrineholm erbjuder konstkartor av olika längd, syften och format – däribland två särskilt utformade för barn. **KATRINEHOLM**

UNDERGÅNG: Redan i gångtunneln under järnvägen välkomnas du av två starka muralverk: *Spår i tiden* av Anna Berglind-Mörlid och *Boggi* av Bo Lindholm, båda från 1996. **I PARKEN:** I Järnvägsparken intill hittar vi det populära gruppverket *Tre strutsar* – i väntan på 1 av PG Thelander. Inte minst stadens förskolor har tagit de

tre strutshuvudena, som tvärtemot vad man kan förvänta sig sticker upp ur sanden, till sina hjärtan. När konstverket utsattes för skadegörelse vid ett tillfälle var barnen med och återställde det. **HIT OCH DIT:** Norrut på Bondegatan vecklar den 80 meter långa muralmålningen *Talking forest* 2 upp en magisk värld av konstnären Henrietta Kozica. I korsningen Djulögatan/Vasavägen balanserar också den enfotade skulpturen *Här och där* 3 av Fredrik Raddum, vars färgstarka tolv armar pekar åt alla håll. **STRÖMT:** Längs med Köpmangatan syns en böljande vit ström,

arkitekten och konstnären Uta Jacobs påminnelse om vattnet som förr rann genom staden. Fortsätt till Strömplan med *Tors bockar*, 4 soffor och sittplatser i granit, även dessa av Uta Jacobs. **VISIONÄRER 1:** Politiskt högvilt bjuds det på utanför Folkets Hus i form av en bronsbyst av *Hjalmar Branting* av självaste Carl Eldh och *Per Albin Hansson* i relief signerad Ture Jörgensen. **VISIONÄRER 2:** Västerut på Djulögatan, i Kulturhuset Ängeln, ligger Katrineholms konsthall. Utanför den står konstverket *Eka* 5 av Ann-Charlott Fornhed, en hyllning till den kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad. Ett

foto på skolans frontfigurer, som Elin Wägnér och Honorine Hermelin, flankeras av en linje över milstolpar i svensk kvinnohistoria. Verket är belyst och skiftar färg när det behövs. **PÅFYLNING:** Ladda batterierna på anrika Sultans konditori på Storgatan vars Monte Carlo-tårta med mördeg, marsipan och pistagecrème gör underverk för trötta ben. **Läs mer:** katrineholm.se/offentligkonst

BO MED STF I NÄRHETEN:

- Stora Djulö vandrarhem, Katrineholm

VARBERG

Leninland, parkkonst och sirligt sekelskifte

Med en fästning från medeltiden, kallbadhus från sekelskiftet och hänförande utsikt över Skagerrak hade det kanske räckt. Men halländska Varberg kan även skryta med hela 1 500 offentliga konstverk.

VARBERG

fördel på mysiga Café Mignon eller Lilla Träslövs Finbageri innan du fortsätter ner mot hamnen.

PARKLUGN: Unna dig en meditativ stund i Engelska parken och låt blicken följa *Stilla rörelse* 2 (2012), Maria Miesenbergers klättrande aluminiumfigurer, och granitverket *På kyrkstigen* 3 (1946) av hallänningen Erik Nilsson. **MOT HAMNEN:** Fortsätt västerut till böljande, runda *Hålrum* 4 (2006) av uppburna Eva Hild bredvid Hamnpaviljongen innan du sneddar ner mot praktfulla Societetshuset från 1883, fortfarande Varbergs mesta nöjespalats.

MORISK: Jämngammalt med Societén, och ett konstverk i sig, är välbehållna kallbadhuset i morisk stil. Kanske landets vackraste. **MORDISK:** På Wardberget strax intill står imposanta Varbergs fästning som rymmer utmärkta Hallands länsmuseum och bjuder på panoramavy från Fästningsterrassen. **LENINLAND:** Vänd in mot stan igen till Slottsgatans kulturcenter *Villa Uljanov* med en åtta meter hög Leninstaty i trädgården, rest av den kommunistiske

fastighetsmagnaten Lasse Diding som också driver Hotell Havanan på Krabbes väg med stark vänsterestetik, röda fanor och cigarrsalong. **I STEN:** Tillbaka i centrum promenerar du Torggatan fram och studerar Roland Ohlssons *Klyvning* (1992), i stenen av charnokit/varbergsgranit, till minne av den för Varberg så viktiga stenindustrin. **Läs mer:** Hitta kartan med alla konstverk på Varberg.se (sök på "Offentlig konst").

BO MED STF I NÄRHETEN:

- Lydde Gård, Kinna
- Wendelsberg Hotell & Vandrarhem, Mölnlycke
- Stigbergslidens vandrarhem, Göteborg

4 andra städer att konst-vandra i

SUNDSVALL: Njut av ståtligt stenadsprål från förra sekelskiftet. **KRISTINEHAMN:** Hur många värmländska småstäder kan skryta med en egen Picasso-skulptur i megaformat? **VÄSTERÅS:** Riktigt bra digitala konstvandringar och storstilat statyutbud stan runt. **BORÅS:** Bäst i klassen vad gäller offentliga konstsatningar, enastående graffiti – och fantastisk konsthall.

FOTO: NATALIE GREPPI (SAMTLIGA FRÅN VARBERG)

Verket *Spirande snäcka* av Halmstadborna Walter Bengtsson nere i hamnen.